

Nye og sjældne danske fluer

af ERIK RALD

(With a summary: New and rare Diptera Brachycera from Denmark).

For fluernes vedkommende (underordenen Brachycera inden for ordenen Diptera i nyere systematisk opfattelse) foreligger der ikke nogen samlet fortegnelse over den danske fauna. En del af familierne er imidlertid behandlet i bestemmelsehåndbøger og artikler, og for disses vedkommende giver det mening at tale om for landet nye arter. Disse familier nævnes her i rækkefølge efter listen i »Danmarks Fauna« bind 66 side 10 (Lyneborg, 1960). Xylophagidae, Stratiomyiidae, Rhagionidae, Tabanidae og Acroceridae er behandlet i Diptera Danica I (Lundbeck, 1907) og igen i Danmarks Fauna 66 (Lyneborg, 1960) Stratiomyiidae atter i Fauna ent. scand. 1 (Rozkošný, 1973) og Tabanidae atter i »The Horse Flies of Europe« (Chvála, Lyneborg & Moucha, 1972); Bombyliidae, Therevidae, Scenopinidae og Asilidae er behandlet i Diptera Danica II (Lundbeck, 1908) og igen i Danmarks Fauna 70 (Lyneborg, 1965); Empididae er behandlet i Diptera Danica III (Lundbeck, 1910), heraf Tachydromiinae atter i Fauna ent. scand. 3 (Chvála, 1975); Dolichopodidae er behandlet i Diptera Danica IV (Lundbeck, 1912); Lonchopteridae, Phoridae, Platypezidae, Pipunculidae og Syrphidae er behandlet i Diptera Danica V, VI og VII (Lundbeck, 1916, 1922 og 1927); en revideret fortegnelse over Danmarks Syrphidae er givet af Torp Pedersen (Pedersen, 1973); Conopidae, Micropezidae, Trepidariidae, Megamerinidae og Tanypezidae er behandlet i Entomologiske Meddelelser (Lyneborg, 1962); det samme gælder Psilidae, Platystomidae og Otitidae (Lyneborg, 1964); Sciomyzidae er behandlet af Knutson og Lyneborg (1965); Agromyzidae er behandlet i Danmarks Fauna 68 (Rydén, Lyneborg & Nielsen, 1963); Tachinidae og Calliphoridae er behandlet i Diptera Danica VII (Lundbeck, 1927); Hippoboscidae er behandlet af Johnsen (1948). Desuden foreligger der flere artikler om enkelte slægter inden for diverse familier. I det følgende vil der kun blive opregnet tillæg til ovennævnte skrifter.

Nye og sjældne danske fluer

RHAGIONIDAE

Symphoromyia crassicornis Panz.

Denne sjældne flueart blev fanget i et enkelt eksemplar på Tipperne, Vestjylland, den 21. juli 1975 (Erik Rald leg.). Det blev fanget ved ketsjning i en mere end meterhøj bevoksning af krybende pil (*Salix repens*).

TABANIDAE

Hybomitra ciureai Seg. (= *Hybomitra schineri* Lyneb.).

Denne art blev taget i 18 eksemplarer på Enebærrodde på Fyn mellem den 4. og den 10. juli 1971 ved hjælp af en malaisefælde opstillet af Erik Rald, Ole Lomholdt, Ove Jensen, Henrik Enghoff m. fl. Arten var tidligere ikke kendt fra Fyn, fra Jylland kun fra Sønderborg, men fra flere steder på Sjælland.

BOMBYLIIDAE

Phthiria canescens Loew

Fra samme entomologiske ekspedition til Fyn stammer 3 eksemplarer af denne lille humleflueart, alle fra malaisefælden på Enebærrodde den 11. juli 1971. Tidligere forelå kun 1 dansk eksemplar af arten, fra Bornholm 1883 (Allinge). En gennemgang af Zoologisk Museums ubestemte materiale af slægten *Phthiria* afslørede dog endnu et eksemplar fra Bornholm (Bagå, den 19. juni 1964, Leif Lyneborg, Ole Martin og Bo Vest Pedersen leg.).

ASILIDAE

Laphria flava L.

Til denne store og iøjnefaldende rovflues kendte udbredelse her i landet kan nu føjes tre nye lokaliteter: Størkevad (Grib Skov, Nordsjælland), Klattrup Skov (Østjylland) og Ho Plantage ved Skallingen (Vestjylland). Sidstnævnte sted optræder den i ret stor mængde, mens den ellers mere almindelige og udbredte art af samme slægt, *Laphria gilva* L., sammesteds kun er fanget få gange.

EMPIDIDAE

Tachydromia connexa Meig.

1 stk. (♀), Brændholt Bjerg ved Lilleskov, Fyn, den 7. juli 1971, Ent. exp. leg. (E. Rald m. fl.). Arten er ny for Danmark. Det skulle ifølge Chvála (1969) dreje sig om en mellemeuropæisk art, men dette danske fund, i forbindelse med de to svenske fund (Chvála, 1975), tyder på, at arten har en videre udbredelse mod nord i Europa end hidtil antaget.

Stilpon lunata Walk.

3 eksemplarer, 1 ♂ og 2 ♀♀ blev fanget i Sundby Storskov, Lolland, den 9. september 1975 af Ole Martin og Henrik Enghoff. Hannen blev fanget på en væltet bøgestamme, mens hunnerne blev sigtet fra nedfaldent bøgeløv. Findestedet ligger i udkanten af Sundby Storskov, umiddelbart op til Løgnor, ca. en halv kilometer fra Guldborgsund. Arten er i England udelukkende fundet på strandbredder, men undersøgelse af genitalierne hos det

hanlige eksemplarer viser, at det må dreje sig om denne art. Fra Danmark var arten tidligere kun kendt fra Sønderjylland (Sønderborg, 3 ♀♀, coll. Wüstnei).

Empis (Coptophlebia) hyalipennis Fall.

1 stk. i have i Roskilde, Sjælland, den 21. juli 1968, Erik Rald leg. Arten var tidligere kun fanget i Ordrup Mose, Sjælland, i 1841 og 1845.

PIPUNCULIDAE

Dorylomorpha beckeri Aczel.

1 stk., Enebærrodde, den 4. juli 1971, Ent. exp. leg. Arten er ny for Danmark. – Familien øjefluer (Pipunculidae) er ret dårligt kendt i Danmark, og det danske materiale trænger til en revision, bl. a. fordi der er beskrevet mange nye arter siden Lundbecks *Diptera Danica VI* udkom i 1922. Med henblik på at fremskaffe et større materiale af denne vanskelige familie foretog vi på ovennævnte entomologiske ekspedition en intensiv indsamling af øjefluer på Enebærrodde, især ved hjælp af malaisefælde. Udbyttet blev på 92 eksemplarer i alt, fordelt på 7 arter, hvoraf den ene, *Pipunculus campestris* Latr., blev taget i 72 eksemplarer. – En gennemgang af hele det danske materiale af *Dorylomorpha* afslørede ikke yderligere eksemplarer af *D. beckeri*.

SYRPHIDAE

Chrysotoxum intermedium Meig.

Et eksemplar af denne art blev fundet i en samling fluer, som ifølge Leif Lyneborg har tilhørt Laurids Jørgensen, som var lærer ved Strandby Skole ved Nysted på Lolland fra 1897 til 1932. Han samlede sommerfugle, fluer og bier og har publiceret om alle tre grupper, om fluer i fire små notitser i »Flora og Fauna« i årene 1913–1917. Mest kendt er han for sit bind om bier i serien »Danmarks Fauna«. Eksemplaret er som samlingens øvrige indhold ikke forsynet med etikette med angivelse af lokalitet, dato og finder, men det stammer givetvis fra Lolland og er blevet indsamlet engang i dette århundredes første årtier. Arten er ny for Danmark. Den forekommer i følgende europæiske lande: Belgien, Vesttyskland, Polen, Eur. USSR (syd), Østrig, Tjekkoslaviet, Rumænien, Schweiz, Frankrig, Portugal, Spanien, Italien, Bulgarien; i Spanien og Italien er den almindelig (Torp Pedersen, in litt.). Det drejer sig sikkert om en mediterranean art, som bliver sjælden eller meget sjælden mod nord i Europa; det kan ikke udelukkes, at det danske eksemplar er en tilflyver.

Eriozona syrphoides Fall.

1 ♀ fra ovennævnte samling, etiketteret »V (*olucella*) *haemorrhoidalis*«, men uden lokalitetsetikette, sikkert stammende fra Lolland i begyndelsen af dette århundrede. Ny for distrikt LFM.

Sphaerophoria loewi Zett.

1 ♂ Tipperne, nordlige Vestjylland (WJN), den 20. juni 1973 (Erik Rald leg.). Eksemplaret blev – såvel som alle øvrige eksemplarer taget andetsteds i landet af forfatteren – fanget i rørsump (*Phragmites communis*). Ny for distrikt WJN.

Nye og sjældne danske fluer

Pelecocera tricincta Meig.

Af denne art, som for første gang blev fanget i Danmark i 1969 på Læsø (NJE) og siden hen i Sydvestjylland (WJS) af forfatteren (se Pedersen, 1973), foreligger der yderligere to fund: 1 ♀ fra fælde opstillet på fyrskibet Kattegat Syd (NEZ) ca. 18 km nord for Gilleleje den 17. juli 1972, samt 1 ♀ Anholt (EJN) den 30. juni 1974 (O. Lomholdt leg.). Ny for disse distrikter.

Didea intermedia Loew

2 ♀♀ taget vest for Ho Plantage, Skallingen, den 22. juli 1972 (Erik Rald leg.). Eksemplarerne blev taget på blomster ved vejkant i åbent land. Ny for distrikt WJS.

OTITIDAE

Melieria cana Loew

Denne art har jeg fanget gentagne gange på Skallingen (2 stk. primo juli 1973, 1 stk. 4. juli 1975), i alle tilfældene blev dyrene fanget på strandenge ikke langt fra Ho Bugt. I Zoologisk Museums samlinger står der 6 stk. fra Ribe den 22. juli 1907, 1 stk. fra Korsør den 12. juli 1908 (leg. Axel Petersen) og 1 stk. fra »Frederiksholms Lergrave« i omegnen af Hillerød, den 6. juli 1909 (leg. C. R. Larsen). – Arten er ikke tidligere kendt fra Danmark. De danske forekomster tyder på, at arten fortrinsvis er knyttet til strandenge. Arten synes at have en vid udbredelse i Europa, Asien og Nordamerika.

TACHINIDAE

Pseudopachystylum goniaeoides Zett.

(= *Ps. gonioides*, emend.). Denne snylteflueart, af hvilken der tidligere fra Danmark kun var kendt det af Lundbeck (1927) nævnte eksemplar fra 1886, tog jeg et enkelt eksemplar af på Skallingen ved Jyllands vestkyst den 4. juli 1975. Dyret sad på den lerede sandbund i den øvre del af tidevandszonen, hvor der findes en spredt bevoksning af kveller (*Salicornia strictissima*).

Herting (1960) angiver vedr. biologien hos denne art, at larven lever som parasit i bladhevselarver af arterne *Acantholyda stellata* Christ. (= *Lyda st.* og *Acantholyda erythrocephala* L. (= *Lyda e.*). Angivelsen citeret i Lundbeck (1927) beror på en misforståelse, jf. Herting (1960). Begge disse arter findes i Danmark og lever på fyr (*Pinus* spp.). Herting angiver, at snyltefluens imago træffes enkeltvis i skove, hvilket for biotopens vedkommende ikke stemmer helt overens med de omsændigheder, under hvilke jeg fangede ovennævnte eksemplar. Den pågældende lokalitet (stik øst for Olieknolde) ligger ca. 3 km fra nærmeste skov. – En gennemgang af Zoologisk Museums ubestemte tachinide-materiale afslørede ikke yderligere danske eksemplarer.

Jeg takker stud. scient. Stig Andersen for bestemmelsen af denne art.

SUMMARY:

New and rare Diptera Brachycera from Denmark.

The following species are recorded from Denmark for the first time: *Tachydromia connexa* Meig. (Empididae, Tachydromiinae), *Dorylomorpha beckeri* Aczel (*Pipunculidae*), *Chrysotoxum intermedium* Meig. (Syrphidae), *Melieria cana* Loew (Otitidae).

The following species are previously known from Denmark, and some new localities are added to their known occurrence in Denmark: *Symphoromyia crassicornis* Panz. (Rhagionidae), *Hybomitra ciureai* Seg. (= *H. schineri* Lyneb.) (Tabanidae), *Phthiria canescens* Loew (Bombyliidae), *Laphria flava* L. (Asilidae), *Stilpon lunata* Walk. (Empididae, Tachydromiinae), *Empis* (*Coptophlebia*) *hyalipennis* Fall. (Empididae), *Eriozona syrphoides* Fall. (Syrphidae), *Pelecocera tricincta* Meig. (Syrphidae), *Sphaerophoria loewi* Zett. (Syrphidae), *Didea intermedia* Loew (Syrphidae), *Pseudopachystylum goniaeoides* Zett. (Tachinidae).

LITTERATUR

- Chvála, M., 1969: Revision of Palaearctic species of the genus *Tachydromia* Meig. (= *Tachista* Loew) (Diptera, Empididae). *Acta ent. Mus. Nat. Pragae*, 38: 415–524.
- 1975: The Tachydromiinae (Dipt. Empididae) of Fennoscandia and Denmark. *Fauna ent. scand.*, 3: 1–336.
- Lyneborg, L. & Moucha, J., 1972: The Horse Flies of Europe (Diptera Tabanidae). Copenhagen.
- Herting, B., 1960: Biologie der westpaläarktischen Raupenfliegen. Hamburg & Berlin.
- Johnsen, P., 1948: Notes on the Danish Louse-Flies (Dipt. Hipp.). *Ent. Meddr*, 25: 278–298.
- Knutson, L. V. & Lyneborg, L., 1965: Danish Acalypterate Flies. 3. Sciomyzidae (Diptera). *Ent. Meddr*, 34: 61–101.
- Lundbeck, W., 1907: Stratiomyiidae, Xylophagidae, Coenomyiidae, Tabanidae, Leptididae, Acroceridae. *Diptera Danica*, 1. Copenhagen.
- 1908: Asilidae, Bombyliidae, Therevidae, Scenopinidae. *Diptera Danica*, 2. Copenhagen.
- 1910: Empididae. *Diptera Danica*, 3. Copenhagen.
- 1912: Dolichopodidae. *Diptera Danica*, 4. Copenhagen.
- 1916: Lonchopteridae, Syrphidae. *Diptera Danica*, 5. Copenhagen.
- 1922: Pipunculidae, Phoridae. *Diptera Danica*, 6. Copenhagen.
- 1927: Platypezidae, Tachinidae. *Diptera Danica*, 7. Copenhagen.
- Lyneborg, L., 1960: Tovinger 2. Våbenfluer, klæger m. fl. *Danmarks Fauna*, 66. København.
- 1962: Danske acalypterate fluer. 1. Conopidae, Micropezidae, Calobatidae, Megamerinidae og Tanypezidae (Diptera). *Ent. Meddr*, 31: 249–264.
- 1964: Danske acalypterate fluer. 2. Psilidae, Platystomidae og Otitidae (Diptera). *Ent. Meddr*, 32: 367–388.
- 1965: Tovinger IV. Humlefluer, stiletfluer, rovfluer m. fl. *Danmarks Fauna*, 70. København.
- Pedersen, E. Torp, 1973: Fortegnelse over Danmarks svirrefluer (Diptera, Syrphidae) og deres faunistik. *Ent. Meddr*, 41: 21–48.
- Rozkošný, R., 1973: The Stratiomyioidea (Diptera) of Fennoscandia and Denmark. *Fauna ent. scand.*, 1: 1–140.
- Rydén, N., Lyneborg, L. & Nielsen, B. Overgaard, 1963: Tovinger III. Minérfluer, Agromyzidae. *Danmarks Fauna*, 68. København.

Forfatterens adresse/Author's address: Zoologisk Museum, Universitetsparken 15, 2100 København Ø, Danmark.